

Sygn. akt VI U 2658/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 8 września 2016 r., znak: (...)

w sprawie: K. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej K. K. prawo do renty socjalnej od dnia 23 marca 2016 r. do dnia 31 października 2019 r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,
- 3) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginalnie właściwy podpis

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił K. K. prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 2.09. 2016 r., w którym nie uznano ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy.

Odwołanie od decyzji ZUS złożyła ubezpieczona, podnosząc, że nie zgadza się z orzeczeniem Komisji Lekarskiej i że stan jej zdrowia nie pozwala mu na podjęcie jakiejkolwiek pracy. Ubezpieczona wskazała, że posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, kontynuuje leczenie w poradni zdrowia psychicznego.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację przedstawioną w decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona K. K. (urodzony dnia (...)) w dniu 23.03. 2016r. złożyła wniosek o przyznania prawa do renty socjalnej. Została poddany badaniom przez lekarza orzecznika ZUS i Komisję Lekarską ZUS, którzy w wydanych orzeczeniach nie stwierdzili u niego całkowitej niezdolności do pracy. Ubezpieczona ukończyła liceum handlowe, podjęła następnie studia, które przerwała. Orzeczeniem z dnia 7.01.2016 r. ubezpieczona została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

- okoliczności bezsporne

W celu zweryfikowania ustaleń dokonanych przez organ rentowy, Sąd postanowieniem z dnia 19.10. 2016 r., dopuścił dowód z opinii biegłego z dziedziny psychiatrii.

W opinii sądowno-lekarskiej z dnia 5.06. 2017 roku biegły psychiatra uwzględniając m. in. wyniki badań i dokumentację lekarską zawartą w aktach sprawy i ZUS, na podstawie przeprowadzonych badań sądowno-lekarskich, stwierdził, że ubezpieczona choruje na przewlekłą chorobę psychiczną schizofrenię.

Zdaniem biegłego ubezpieczona była całkowicie niezdolna do pracy przed 25 rokiem życia ale obecnie, zdaniem biegłego, nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

dowód: opinia biegłego k. 38-42

Do opinii biegłego ubezpieczona złożyła zastrzeżenia w zakresie wniosku opinii, że obecnie ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

W opinii uzupełniającej z dnia 17.07.2017 r. biegła ustosunkowując się do zastrzeżeń ubezpieczonej wskazała, że powodem dla którego stwierdziła, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy był fakt, że ubezpieczona pracuje w zakładzie pracy chronionej od ponad roku, co dowodzi, że rehabilitacja odnosi rezultat. Zdaniem biegłego praca w przypadku choroby w postaci schizofrenii powinna być traktowana jako forma rehabilitacji.

dowód: opinia uzupełniająca k. 59

W zastrzeżeniach do tej opinii ubezpieczona wskazując na odmienną ocenę stanu zdrowia ubezpieczonej wniosła o powołanie w sprawie II zespołu biegłych.

Postanowieniem z dnia 15.09.2017 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych psychologa i psychiatry.

W opinii z dnia 6.10.2017 r. biegli, poszerzając skład zespołu o specjalistę w zakresie medycyny pracy, stwierdzili, że ubezpieczona choruje na schizofrenię paranoidalną i stan zdrowia ubezpieczonej upośledza sprawność organizmu w stopniu powodującym okresową całkowitą niezdolność do pracy (na okres od złożenia wniosku do 31.10. 2019 r.). Zdaniem biegłych ubezpieczona choruje na schizofrenię paranoidalną, co powoduje, że jest całkowicie niezdolna do pracy do 31.10.2019 roku - od dnia złożenia wniosku o rentę. Naruszenie sprawności organizmu powstało, zdaniem biegłych, przed 25 rokiem życia (w trakcie studiów).

Przebieg zaburzeń, w ocenie biegłych, ma charakter przewlekły, w czasie ulegało natomiast zmianie nasilenie poszczególnych objawów. Biorąc pod uwagę obraz kliniczny zaburzeń, nasilenie i częstość objawów, dotychczasowy przebieg choroby, obecny stan zdrowia - biegli stwierdzili, że pomimo leczenia brak istotnej poprawy funkcjonowania. Aktualnie utrzymują się u ubezpieczonej przede wszystkim objawy negatywne. Wpływ tych zaburzeń na funkcjonowanie badanej jest znaczący i względnie stały. Stopniowo zmniejszały się zdolności adaptacyjne, umiejętności społeczne oraz interpersonalne i nasilał się stopień nieprzystosowania w zakresie funkcjonowania psychospołecznego.

Ubezpieczona jest systematycznie leczona z powodu schizofrenii. Obecnie dominują objawy deficytowe (negatywne): brak spontaniczności, energii, zainteresowań, wycofanie z kontaktów społecznych, słaba motywacja do angażowania się w charakterystyczne dla wieku aktywności i role społeczne. Występujące u badanej zaburzenia powodują znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć, w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Pomimo braku ostrych objawów psychiatrycznych objawy negatywne nadal w znaczny sposób zaburzają funkcjonowanie chorej. Nie ma istotnej poprawy w stanie psychicznym. Uwzględniając potencjalne możliwości kompensacyjne organizmu ubezpieczonej biegli uznali, że ubezpieczona nie jest zdolna do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy.

dowód: opinia zespołu biegłych sądowych z dnia 6.10.2017 r. – k. 80-82 akt sądowych

Organ rentowy wniósł zastrzeżenia do niniejszej opinii biegłych pismem procesowym z dnia 12 grudnia 2014 r. Przewodniczącej Komisji Lekarskiej ZUS pozwany nie podziela opinii biegłych o całkowitej niezdolności do pracy dla celów renty socjalnej. Jest to sprzeczne nie tylko z orzeczeniem Komisji Lekarskiej z dnia 2.09.2016 r. wydanym po przeprowadzonym badaniu oraz analizie dokumentacji z uwzględnieniem opinii konsultanta ZUS specjalisty psychiatry z dnia 27.06.2016 r. ale także z opinią biegłej sądowej psychiatry z dnia 5.06.2017 r. i 17.07.2017 r., która nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy.

Podczas badania przez Komisję Lekarską badana bez cech ostrej psychopatologii, nie ujawniała objawów negatywnych schizofrenii, podejmowała relacje interpersonalne, była aktywna zawodowo. Badana z wykształceniem średnim - technik handlowiec, zatrudniona w (...) jako pracownik biurowy - referent d/s archiwizacji i administracji od 02.2016 r. - co przeczyło całkowitej niezdolności do pracy.

Zdaniem Komisji Lekarskiej, stan psychiczny zgodnie z opinią konsultanta psychiatry nie powodował całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z opinią biegłej psychiatry z dnia 5.06.2017 r. i 17.07.2017 r. - stan psychiczny badanej był w miarę wyrównany, objawy negatywne, nie były zbyt mocno nasilone, biegła nie stwierdziła objawów pozytywnych - badana była częściowo niezdolna do pracy zarobkowej i nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy.

Z badania psychiatryczno-psychologicznego biegłych sądowych z dnia 6.10.2017 r. nie wynika nasilenie objawów w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do pracy.

Pozwany nie podzielił opinii biegłej medycyny pracy, że praca badanej stanowi wyłącznie formę rehabilitacji psychospołecznej, wskazując, że ubezpieczona wykonuje pracę zarobkową, co przeczy istnieniu całkowitej niezdolności do pracy.

Pozwany wniósł o ustosunkowanie się do powyższych zastrzeżeń przez wydanie opinii uzupełniającej, w przypadku nie uwzględnienia wniosku o oddalenie odwołania.

Wobec powyższych zastrzeżeń, w celu wyjaśnienia przedmiotowej kwestii, Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłych sądowych.

Biegli lekarze sądowi w wydanej w dniu 27.04.2018 r. uzupełniającej opinii sądowo-lekarskiej stwierdzili, iż aktualnie ubezpieczona pracuje w firmie (...), która ma status ZPCh, na stanowisku: referent ds. administracji archiwalnej i, z dużym trudem, wykonuje bardzo prostą pracę. By sprostać jej wymaganiom wkłada maksymalny wysiłek i jeszcze ma poważne trudności: myli się, zapomina, odczuwa silny lęk przed niesprostaniem obowiązkom. Aktualnie wykonywana przez badaną praca stanowi wyłącznie formę rehabilitacji psychospołecznej. Biegli oceniając stopień niezdolności do pracy uwzględnili (1) rodzaj zaburzenia (2) nasilenie objawów (3) przebieg choroby (4) rokowanie (5) wpływ ograniczonych zdolności kompensacyjnych na możliwość podjęcia zatrudnienia na ogólnym rynku pracy - zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Z medycznego punktu widzenia biegli nie wykluczają

istnienia niezdolności do zarobkowania (wystąpienia niezdolności do jakiegokolwiek pracy zarobkowej), gdy występuje możliwość ograniczonego uczestnictwa w życiu zawodowym. Biegli podtrzymali wnioski opinii p[odstawowej].

dowód: uzupełniająca opinia biegłych z dnia 27.04. 2018 r. – k. 100 akt sądowych.

Pozwany organ rentowy po zapoznaniu się z uzupełniająca opinią biegłych, oświadczył w piśmie z dnia 30.05. 2018 r., że podtrzymuje dotychczasowe stanowisko, nie podzielając wniosków tej opinii. W związku z tym pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych sądowych celem obiektywizacji rozpoznania, a w przypadku odmowy temu wnioskowi – o oddalenie odwołania.

Sąd nie uwzględnił tego wniosku, uznając, że opinia biegłych wyjaśnia wszystkie aspekty sprawy i nie ma potrzeby dalszego prowadzenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Spór w niniejszej sprawie dotyczył tego, czy ubezpieczona K. K. spełnia przesłankę nabycia prawa do renty socjalnej. Zaskarżona decyzja opierała się bowiem na orzeczeniu Komisji lekarskiej ZUS, która nie stwierdziła u ubezpieczonej całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z przepisem art. 4 ustawy z 27.06.2003 r. o rencie socjalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2003 roku Nr 135, poz.1268 z późn. zm.) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej **całkowicie niezdolnej** do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Podkreślić należy, iż całkowita niezdolność do pracy będąca przesłanką prawa do renty socjalnej może powstać po upływie okresów wskazanych w przepisie art. 4 w/w ustawy, gdyż dla nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest by przyczyna naruszenia sprawności organizmu ubezpieczonego (choroba powodująca całkowitą niezdolność do pracy) powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt. 1-3 w/w ustawy. Przepis ten statuuje dwa kryteria nabycia przez osobę pełnoletnią prawa do renty socjalnej, a mianowicie całkowitą niezdolność do pracy oraz zaistnienie tejże niezdolności z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałego nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy. Samo pojęcie niezdolności do pracy i jej rodzaje zdefiniowane zostały w art. 12 oraz art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej: „ustawa emerytalna”), do którego odsyła art. 5 pkt 1 ustawy o rencie socjalnej. W myśl powołanych przepisów niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu, przy czym niezdolność jest całkowita, gdy oznacza utratę możliwości wykonywania jakiegokolwiek pracy, tj. w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowisku pracy odpowiednio przystosowanym do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., II UKN 134/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 359) i częściowa, gdy ogranicza się do utraty w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Ustawodawca odróżnia zatem dwa aspekty niezdolności do pracy, tj. ekonomiczny (obiektywne pozbawienie danej osoby możliwości zarobkowania w drodze wykonywania jakiegokolwiek pracy lub pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji) oraz biologiczny (stan organizmu dotkniętego schorzeniem naruszającym jego sprawność). Dopiero koniunkcja tych dwóch elementów pozwala na uznanie danej osoby za niezdolną do pracy. W konsekwencji nie oznacza niezdolności do pracy niemożność wykonywania zatrudnienia spowodowana innymi przyczynami niż naruszenie sprawności organizmu i odwrotnie - nie jest ową niezdolnością biologiczny stan kalectwa lub choroby nieimplikujący wskazanych wyłączeń lub ograniczeń w świadczeniu pracy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 167/03, OSNP 2004 nr 18, poz. 320;

z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, LEX nr 1001299; z dnia 3 grudnia 2008 r., I UK 54/08, LEX nr 1001284; z dnia 8 czerwca 2010 r., II UK 399/09, LEX nr 611421).

W celu zweryfikowania prawidłowości stanowiska organu rentowego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych (II zespoły) oraz uzupełniającej opinii biegłych. Sąd podzielił stanowisko biegłych sądowych II zespołu zaprezentowane w opiniach wydanych w niniejszej sprawie. Biegli są bowiem doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadają schorzeniom ubezpieczonego. Opinie wydali po zapoznaniu się z dokumentami leczenia i po przeprowadzeniu badania ubezpieczonego. Stanowiska swoje fachowo i logicznie uzasadnili, wobec czego brak było podstaw do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego na okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonego. Opinie wydali po zapoznaniu się z wszystkimi dokumentami leczenia znajdującymi się w aktach, przedłożonymi przez ubezpieczonego oraz po przeprowadzeniu stosownego badania przedmiotowego. Analiza stanu zdrowia ubezpieczonej miała charakter kompleksowy i szczegółowy. Podkreślić też trzeba, że wnioski biegłych II zespołu są zbieżne z wnioskami opinii biegłego psychiatry, który wydawał opinię z dnia 5.06.2017 r. i stwierdził, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy dlatego, że ubezpieczona pracuje w zakładzie pracy chronionej od ponad roku, co dowodzi, że rehabilitacja odnosi rezultat. Zdaniem tego biegłego jednak praca w przypadku choroby w postaci schizofrenii powinna być traktowana jako forma rehabilitacji.

Skoro opinie wszystkich biegłych zgodne były co do tego, że praca w przypadku ubezpieczonej ma charakter terapeutyczny i żaden z biegłych nie uznał, że ubezpieczona może pracować na otwartym rynku pracy, Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczona, jako osoba całkowicie niezdolna do pracy, spełnia wszystkie wymagane przesłanki do przyznania prawa do renty socjalnej. Należy przy tym zaznaczyć, że ocena niezdolności do pracy nie ogranicza się wyłącznie do względów medycznych, ale musi uwzględniać także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Sąd pominął zastrzeżenia organu rentowego zgłoszone do opinii uzupełniającej biegłych. Wskazać należy, że dalsze zastrzeżenia organu rentowego stanowiły zwykłą polemikę ze stanowiskiem biegłych sądowych, która nie została poparta argumentami merytorycznymi i jako taka nie zasługiwała na uwzględnienie.

Z opinii wydanej przez biegłych, jak również z dokumentacji medycznej ubezpieczonej wynika jednoznacznie, iż występujące u niej naruszenie sprawności organizmu powstałe przez ukończeniem przez nią 25 roku życia (w trakcie studiów) czyni ją osobą okresowo całkowicie niezdolną do pracy. W świetle powyższego należy stwierdzić, że zostały spełnione wszystkie wymagane przesłanki do przyznania ubezpieczonej prawa do renty socjalnej, na okres wskazany w opinii biegłych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekając jak w pkt. 1 wyroku.

W pkt. 2 wyroku Sąd zgodnie z przepisem art. 118 1a ustawy emerytalno-rentowej FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy wystąpiły podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, bowiem dowody zaprezentowane w trakcie postępowania sądowego były tożsame z dowodami, którymi dysponował pozwany organ rentowy w trakcie prowadzonego postępowania orzeczniczego. Oznacza to, że przyczyną, dla której ubezpieczona uzyskała prawo do żądanego świadczenia dopiero w następstwie postępowania sądowego nie były dowody, do których organ rentowy nie mógłby się wcześniej ustosunkować, a jedynie sama odmienna ocena stanu jego zdrowia dokonana przez biegłych sądowych, wobec czego wystąpiły podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono zgodnie z art.98 k.p.c. i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, oceniając, że kwota zasądzona przez Sąd pełnomocnikowi ubezpieczonej odpowiada nakładowi pracy jej pełnomocnika w niniejszej sprawie.

SSO Ewa Milczarek